

О. В. Коваленко^{1,*}, О. О. Кряжич², Г. М. Веремійченко¹, О. А. Волох¹

¹ *Інститут ядерних досліджень НАН України, Київ, Україна*

² *Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, Северодонецьк, Україна*

*Відповідальний автор: akovalenko@kinr.kiev.ua

ДОСЛІДЖЕННЯ АДСОРБЦІІ ТРИТІУ ТЕРМІЧНО ОБРОБЛЕНИМИ ГЛИНИСТИМИ ПОРОДАМИ

Досліджено особливості адсорбції тритію глинистими породами, що складаються головним чином з глинистих мінералів з високими адсорбційними властивостями до оксиду тритію (НТО) і надважкої води (Т₂О) після їхньої термічної обробки при температурі 105 та 500 °С. Спостереження проводилось у закритій системі «трیتیована вода – глиниста порода». Отримано показники динаміки зростання адсорбції тритію термічно обробленими глинистими породами протягом 380 діб. Виявлено, що адсорбція тритію в даній системі спостереження активно зростає перші 30 - 40 діб для всіх досліджуваних порід, а потім уповільнюється. Білі глини зберігають зростання адсорбції на всьому проміжку спостереження (380 діб).

Ключові слова: трیتیована вода, порова вода, адсорбційна вода, термічна обробка, гідравлічна проникність.

А. В. Коваленко^{1,*}, О. А. Кряжич², Г. Н. Веремейченко¹, Е. А. Волох¹

¹ *Інститут ядерных исследований НАН Украины, Киев, Украина*

² *Восточноукраинский национальный университет им. В. Даля, Северодонецк, Украина*

*Ответственный автор: akovalenko@kinr.kiev.ua

ИССЛЕДОВАНИЕ АДСОРБЦИИ ТРИТИЯ ТЕРМИЧЕСКИ ОБРАБОТАННЫМИ ГЛИНИСТЫМИ ПОРОДАМИ

Исследованы особенности адсорбции трития глинистыми породами, которые состоят главным образом из глинистых минералов с высокими адсорбционными способностями к оксиду трития (НТО) и сверхтяжелой воде (Т₂О), после их термической обработки при температуре 105 и 500 °С. Наблюдение проводилось в закрытой системе «тритированная вода – глинистая порода». Получены показатели динамики роста адсорбции трития термически обработанными глинистыми породами в течение 380 сут. Обнаружено, что адсорбция трития в данной системе наблюдения активно растет первые 30 - 40 сут для всех исследуемых минералов, а затем замедляется. Белые глины сохраняют рост адсорбции на всем промежутке наблюдения (380 сут).

Ключевые слова: тритированная вода, поровая вода, адсорбционная вода, термическая обработка, гидравлическая проницаемость.

O. V. Kovalenko^{1,*}, O. O. Kryazhych², G. M. Veremiychenko¹, O. A. Volokh¹

¹ *Institute for Nuclear Research, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

² *Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Severodonetsk, Ukraine*

*Corresponding author: akovalenko@kinr.kiev.ua

RESEARCH OF THE ADSORPTION OF TRITIUM BY THERMALLY PROCESSED CLAY ROCKS

The features of tritium adsorption by clay rocks, which mainly consist of clay minerals with high adsorption abilities for tritium oxide (НТО) and super heavy water (Т₂О), were studied after their thermal treatment at a temperature of 105 and 500 °С. The observation was carried out in a closed system “tritiated water - clay rock”. Indicators of the dynamics of growth of tritium adsorption by heat-treated clay rocks over 380 days are obtained. It was found that the adsorption of tritium in this observation system actively grows for the first 30 - 40 days for all the studied minerals, and then slows down. White clays retain an increase in adsorption over the entire observation period of 380 days.

Keywords: tritiated water, pore water, adsorption water, heat treatment, hydraulic permeability.

REFERENCES

1. [V.V. Dolin et al. Tritium in the Biosphere \(Kyiv: Naukova Dumka, 2012\) 224 p. \(Ukr\)](#)
2. [M. Masson et al. Tritium along the French coast of the English Channel. Radioprotection, Suppl. 1\(40\) \(2005\) 621.](#)

3. M.P. Little, B.E. Lambert. Systematic review of experimental studies on the relative biological effectiveness of tritium. [Radiat. Environ. Biophys.](#) 47 (2008) 71.
4. S. Dingwall et al. Human Health and the Biological Effects of Tritium in Drinking Water: Prudent Policy through Science – Addressing the ODWAC New Recommendation. [Dose-Response](#) 9(1) (2011) 6.
5. A. Pushkarev, I. Rudenko, V. Skripkin. Adsorption of tritium from aqueous solutions by thermally treated clay minerals. [Visnyk Kyivivs'koho Natsional'noho Universytetu Imeni Tarasa Shevchenka](#) 4(71) (2015) 43. (Rus)
6. M.N. Sabodin, S.N. Kalmykov, Yu.A. Sapozhnikov. Sorption properties of bentonite clays in relation to some radionuclides. [Vestnik Otdeleniya Nauk o Zemle](#) 1(22) (2004) 78. (Rus)
7. T.V. Dudar et al. Barrier properties of natural clay minerals. [Visnyk Natsional'noho Aviatsiynoho Universytetu \(Proceedings of the National Aviation University\)](#) 1 (2009) 56. (Ukr)
8. E.G. Kukovsky. *Structural Features and Physicochemical Properties of Clay Minerals* (Kyiv: Naukova Dumka, 1966) p. 45. (Rus)
9. A. López-Galindo et al. Tritium redistribution between water and clay minerals. [Applied Clay Science](#) 39 (2008) 151.
10. V.I. Goldansky, L.I. Trahtenberg, V.N. Flerov. *Tunneling Phenomena in Chemical Physics* (N.-Y.: Gordon and Breach Science Publishers, 1989) 328 p.
11. S. Hammes-Shiffer. Mixed quantum-classical dynamics of single proton, multiple proton, and proton-coupled electron transfer reaction in the condensed phase. [Advances in Classical Trajectory Methods](#) 3 (1998) 73.
12. D. Zakn. J. Brickmann. Quantum-classical simulation of proton migration in water. [Jsr. J. Chem.](#) 39(3-4) (1999) 463.
13. P. Fenoll Hach-Ali et al. Tritium accumulation and preservation into phyllosilicates and mineral mixtures for environmental protection. Annex 1. Project INTAS 2001-2166 (TRITAR). Final report, 2001, p. 1.
14. V.G. Popov, R.F. Abdrakhmanov. *Ion Exchange Concept in Genetic Hydrogeochemistry* (Ufa: Gilem, 2013) 356 p. (Rus)
15. E.A. Kalinichenko et al. Tritium accumulation in structures of clay minerals. [Clay Minerals](#) 37 (2002) 497.
16. I.M. Rudenko et al. Tritium indicator of efficiency of thermomodification of adsorption properties of clinoptilolite. [Mineralohichnyy Zhurnal \(Mineralogical Journal\)](#) 39(2) (2017) 64. (Ukr)
17. W.A. Deer, R.A. Howie, J. Zussman. *Rock-Forming Minerals*. Vol. 3 (Moskva: Mir, 1965) 318 p. (Rus)
18. O.B. Pushkarev et al. Tritium mineral adsorbent based on saponite and zeolite. [Zbirnyk Naukovykh Prats' Instytutu Heokhimiyyi Navkolyshn'oho Seredovyshcha \(Proc. of the Institute of Environmental Geochemistry\)](#) 25 (2016) 38. (Ukr)

Надійшла/Received 07.11.2019